

الله أكبر
الله أكبر

مباحث نو در

آموزش و پرورش تطبیقی

تالیف:

دکتر بهاره عزیزی نژاد

استادیار دانشگاه پیام نور

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۵

سرشناسه	: عزیزى نژاد، بهاره، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: مباحث نو در آموزش و پرورش تطبیقی / تالیف بهاره عزیزى نژاد.
مشخصات نشر	: تهران : آوای نور، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۰ ص.: مصور، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۶۴-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: آموزش و پرورش -- مطالعات تطبیقی
رده بندی کنگره	: LB۱۳۹۲۱۷ ۴۳م۲ع /
رده بندی دیویی	: ۱/۳۷۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۵۱۸۲۴

مباحث نو در آموزش و پرورش تطبیقی

تالیف: دکتر بهاره عزیزى نژاد
ناشر: انتشارات آوای نور
صفحه آرا: منیر السادات حسینی
چاپ سوم ۱۳۹۵
شمارگان: ۵۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۶۴-۴

نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری
پلاک ۹۹، تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵، ۰۹۱۲۲۰۰۴۵۵۷. نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

قیمت ۱۶۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱۱

بخش اول : کلیات آموزش و پرورش تطبیقی

فصل اول: رویکرد علمی به آموزش و پرورش تطبیقی ۱۵

تعریف آموزش و پرورش تطبیقی ۱۹

اهداف آموزش و پرورش تطبیقی ۲۲

اصول عمومی آموزش و پرورش تطبیقی ۲۹

مسائل مورد بررسی در حیطه آموزش و پرورش تطبیقی ۳۶

فصل دوم: سیر تکوین و تطور تاریخی آموزش و پرورش تطبیقی ۴۳

دوره اول: بیان مشاهدات و خاطرات سیاحان ۴۹

دوره دوم: الگو قرار دادن جنبه‌های آموزش و پرورش یک کشور توسط ... ۵۱

دوره سوم: دوره همکاری‌های فرهنگی بین کشورهای جهان ۵۷

دوره چهارم: توجه به نظام آموزش و پرورش به مثابه نهاد اجتماعی ۵۹

دوره پنجم: دوره کاربرد روش‌های علمی معمول در علوم اجتماعی ۶۲

فصل سوم: تعریف مفاهیم و اصطلاحات مطرح در قلمرو آموزش و پرورش

تطبیقی ۶۷

سیستم و فراسیستم در آموزش و پرورش ۶۷

نظام آموزشی به مثابه یک سیستم اجتماعی ۷۱

خصوصیات نظام‌های متمرکز و غیرمتمرکز آموزشی ۷۴

- ۸۰..... آموزش و پرورش و توسعه
- ۸۳..... نقش آموزش و پرورش در رشد و توسعه اقتصادی
- ۸۵..... آموزش پیش دبستانی
- ۸۶..... آموزش ابتدایی
- ۸۷..... دوره تحصیلی راهنمایی
- ۸۸..... آموزش متوسطه
- ۹۰..... آموزش عالی
- ۹۲..... آموزش بزرگسالان
- ۹۵..... مدرسه خودگردان
- ۹۶..... هزینه‌های آموزش و پرورش مشتمل بر هزینه‌های صریح تولید آموزش
- ۹۷..... مفهوم توسعه انسانی

بخش دوم: بررسی وضعیت زیست محیطی، اقلیمی، تاریخی و سیاسی هفت

کشور توسعه یافته

- ۱۰۰..... کلیات مرتبط با کشورهای توسعه یافته
- ۱۰۱..... **فصل اول: مختصات ژاپن**
- ۱۰۱..... الف) ویژگی‌های زیست محیطی و اقلیمی ژاپن
- ۱۰۲..... ب) پیشینه سیاسی و تاریخی ژاپن
- ۱۰۷..... **فصل دوم: مختصات انگلستان**
- ۱۰۷..... الف) ویژگی‌های زیست محیطی و اقلیمی انگلستان
- ۱۰۹..... ب) پیشینه سیاسی و تاریخی انگلستان
- ۱۱۳..... **فصل سوم: مختصات استرالیا**
- ۱۱۳..... الف) ویژگی‌های زیست محیطی و اقلیمی استرالیا
- ۱۱۵..... ب) پیشینه سیاسی و تاریخی استرالیا

۱۱۹	فصل چهارم: مختصات فرانسه
۱۱۹	الف) ویژگی‌های زیست محیطی و اقلیمی فرانسه
۱۲۰	ب) پیشینه سیاسی و تاریخی فرانسه
۱۲۳	فصل پنجم: مختصات آلمان
۱۲۳	الف) ویژگی‌های زیست محیطی و اقلیمی آلمان
۱۲۵	ب) پیشینه سیاسی و تاریخی آلمان
۱۲۹	فصل ششم: مختصات امریکا
۱۲۹	الف) ویژگی‌های زیست محیطی و اقلیمی امریکا
۱۳۰	ب) پیشینه سیاسی و تاریخی امریکا
۱۳۷	فصل هفتم: مختصات سوئد
۱۳۷	الف) ویژگی‌های زیست محیطی و اقلیمی سوئد
۱۳۸	ب) پیشینه سیاسی و تاریخی سوئد

بخش سوم: بررسی نظام آموزشی کشورها

۱۴۳	فصل اول: نظام آموزشی ژاپن
۱۴۳	نقطه عطف تحول آموزش و پرورش ژاپن
۱۴۴	ساختار نظام اداری آموزش و پرورش
۱۴۵	سیستم آموزش و پرورش در ژاپن
۱۴۸	آموزش پیش دبستانی یا قبل از مدرسه
۱۵۰	تعلیمات ابتدایی و راهنمایی
۱۵۱	مدارس متوسطه
۱۵۲	مدارس کودکان استثنایی
۱۵۲	رویکرد آموزش عالی در ژاپن
۱۵۴	الف) ساختار آموزش سوم ژاپن

- ب) بین المللی سازی آموزش عالی ۱۵۵
- انواع مؤسسات آموزش عالی ۱۵۵
- سیستم ارزشیابی دانشگاهی ۱۵۷
- کتاب درسی مدارس ابتدایی و متوسطه ۱۵۸
- آموزش ضمن خدمت و انواع آن ۱۵۹
- مختصات معلمان ۱۶۰

فصل دوم: نظام آموزشی انگلستان ۱۶۳

- سیستم آموزش و پرورش انگلستان ۱۶۳
- آموزش پیش دبستانی یا قبل از مدرسه ۱۶۴
- آموزش ابتدایی ۱۶۴
- آموزش متوسطه ۱۶۵
- نظام ارزشیابی تحصیلی ۱۶۸
- آموزش عالی ۱۷۰
- ترتیب معلم ۱۷۳
- آموزش بزرگسالان ۱۷۵
- دوره‌های آموزش تکمیلی ۱۷۶

فصل سوم: نظام آموزشی استرالیا ۱۷۹

- سیستم آموزش و پرورش استرالیا ۱۷۹
- مدارس استرالیا ۱۸۰
- آموزش پیش دبستانی و آمادگی ۱۸۰
- آموزش ابتدایی ۱۸۱
- دوره راهنمایی تحصیلی یا دوره اول متوسطه ۱۸۱
- دبیرستان یا دوره دوم متوسطه ۱۸۲
- ارزیابی آموزش مدرسه ۱۸۲

۱۸۳	آموزش عالی
۱۸۶	آموزش فنی و حرفه ای و کارآموزی
۱۸۷	تربیت معلم

فصل چهارم: نظام آموزشی فرانسه

۱۹۱	سیستم آموزش و پرورش فرانسه
۱۹۲	آموزش پیش دبستانی
۱۹۲	آموزش ابتدایی و راهنمایی
۱۹۴	آموزش متوسطه
۱۹۵	آموزش عالی
۱۹۷	تربیت معلم
۱۹۸	آموزش ضمن خدمت

فصل پنجم: نظام آموزشی آلمان

۲۰۱	آموزش پیش دبستانی
۲۰۱	آموزش ابتدایی
۲۰۲	آموزش متوسطه
۲۰۶	آموزش عالی
۲۰۸	آموزش فنی و حرفه ای
۲۰۹	آموزش بزرگسالان

فصل ششم: نظام آموزشی آمریکا

۲۱۱	ساختار آموزشی
۲۱۲	آموزش پیش دبستانی و ابتدایی
۲۱۲	آموزش متوسطه
۲۱۳	آموزش فنی و حرفه ای
۲۱۴	آموزش عالی

۲۱۶	آموزش معلمان قبل از خدمت (تربیت معلم)
۲۱۶	آموزش بزرگسالان
۲۱۹	فصل هفتم: نظام آموزشی سوئد
۲۱۹	آموزش پیش دبستانی
۲۱۹	آموزش ابتدایی
۲۲۰	آموزش متوسطه
۲۲۳	مراکز آموزش متوسطه مردمی
۲۲۴	آموزش عالی
۲۲۶	آموزش استثنایی
۲۲۶	آموزش معلمان
۲۲۷	آموزش ضمن خدمت
۲۲۷	آموزش بزرگسالان
۲۳۰	خلاصه
۲۳۱	منابع و مآخذ

پیشگفتار

گسترش دانش تطبیقی و مطالعات مقارنه‌ای تنها راهی است که زمینه‌ی مناسب را برای تحقق و عملی کردن آیه شریفه «فَبَشِّرْ عِبَادِ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ»^۱ و انتخاب اقوی فراهم می‌نماید. آنچنانکه در مصحف شریف آمده است در زندگی روزمره بدون امر تطبیق و مقایسه نمی‌توان تصمیم بهتری اتخاذ نمود و روشی برای پیشبرد رضایت بخش امور انتخاب کرد. اهمیت بررسی‌های تطبیقی تا به آنجا پیش رفته است که اندیشمندان مراکز تعلیم و تربیت بین‌المللی بر ضرورت ایجاد بررسی‌های تطبیقی به مثابه رشته‌ی نوین علمی در مؤسسات آموزش عالی و دانشگاه‌ها در سطوح بالای تحصیلات تکمیلی تأکید می‌ورزند و این تأکید از اهمیت کار و نقش محققان این رشته‌ی علمی در معرفی نظام‌های آموزشی موفق جهان، شناخت مسایل آموزش و پرورش، معرفی نوآوری‌ها و روش‌های جدید در قلمرو آموزش و پرورش و دستاوردهای شگرف ناشی از آن حاصل شده است. بررسی تاریخ تحول نظام‌های آموزشی جهان نشان می‌دهد که جهت تحقق این امر اغلب کشورهای پیشرو از مطالعات تطبیقی در زمینه آموزش و پرورش بهره گرفته‌اند و از آن به عنوان شرط لازم برای طراحی نظام‌های آموزشی نوین یاد کرده‌اند و بر ضرورت تداوم چنین مطالعاتی قبل از اقدام به اصلاحات آموزشی و یا رفع مشکلات مطروحه در زمینه‌های مختلف تأکید می‌ورزند.

ضرورت موضوع حاضر ایجاب کرده است که این بحث در قالب دروس دانشگاهی تحت عنوان «آموزش و پرورش تطبیقی» برای دانشجویان علوم تربیتی در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد ارائه شود. با توجه به کمبود منابع در این خصوص مولف در پی فرصت

مناسبی بود تا به تالیف مجموعه ای مناسب پردازد که خوانندگان را از سردرگمی به دلیل گستردگی مطالب مورد بحث، عوامل موثر بسیار در این موضوع و ارقام کمی و آمارهای موجود در هر زمینه برهاند و محتوایی ارائه شود که زمینه تسلط و فراگیری کلیات و مختصات آموزش و پرورش تطبیقی را فراهم آورد که به لطف پروردگار این توفیق حاصل شد. «مباحث نو در آموزش و پرورش تطبیقی» عنوان کتابی است که هم اکنون در دست دارید و مشتمل بر سه بخش است که هر بخش در قالب فصول مختلف به ارائه مطالبی از عوامل سازنده نظام آموزشی و تحولات آنها و جنبه‌های تفاوت و تشابه سیستم‌های آموزشی پرداخته است. در کتاب حاضر که به عنوان منبع درس «آموزش و پرورش تطبیقی» و مطابق با سرفصل شورای عالی برنامه ریزی تالیف شده، سعی بر آن بوده است که چهارچوب متناسبی با توجه به نیاز دانشجویان به منظور آشنایی با این زمینه علمی و نیز زمانبندی جلسات یک ترم تحصیلی ارائه شود. لذا مجموعه حاضر ضمن دسترسی به برخی منابع جدید، استفاده از منابع خارجی به دلیل کمبود منابع در این خصوص، مدد جستن از متن‌های موجود، در نظر گرفتن اظهار نظرها و رهنمودهای ارزنده همکاران و دانشجویان در قالبی جدید با محتوا، تقسیمات و سازماندهی متفاوت در چهارچوبی موجز، رسا و به دور از مباحث غیر ضروری و آمار و ارقام اضافی به رشته تحریر در آمده است. امید است که مورد توجه علاقه مندان و دانشجویان عزیز قرار بگیرد. از اساتید محترم و دانشجویان عزیز خواهشمند است نویسندگان را از نقایص و کاستی‌هایی که احتمالاً در آن ملاحظه می‌نمایند آگاه فرمایند که در چاپ‌های بعدی به رفع آنها اقدام نماید. در پایان لازم می‌دانم از تمامی کسانی که در تهیه این مجموعه نویسنده را یاری رسانده اند، نهایت قدردانی و سپاس را به عمل آورم.

با آرزوی توفیق الهی

دکتر بهاره عزیزی نژاد

استادیار دانشگاه پیام نور

